

পৰিস্থিতিবিজ্ঞান

পৰিস্থিতিবিজ্ঞান (Ecology) হৈছে জীৱ আৰু জীৱৰ চৌপাশৰ পৰিৱেশৰ মাজত থকা পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক, আন্তঃক্ৰিয়া আৰু নিৰ্ভৰশীলতাৰ বৈজ্ঞানিক অধ্যয়ন। ইয়াত জীৱসমূহে ইজনে সিজনৰ সৈতে আৰু অজীৱিত পৰিৱেশৰ সৈতে কেনেদৰে সম্পৰ্ক স্থাপন কৰে, সেই বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা হয়।

পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ

পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ (Ecosystem) হৈছে প্ৰকৃতিৰ এক কাৰ্যকৰী একক, য'ত জীৱিত উপাদানসমূহে (জৈৱিক উপাদান) আৰু অজীৱিত উপাদানসমূহে (অজৈৱিক উপাদান) পাৰস্পৰিক সৈতে আন্তঃক্ৰিয়া কৰে। বায়ু, পানী, মাটি, সূৰ্যৰ পোহৰ, উষ্ণতা আদি অজীৱিত উপাদান আৰু উদ্ভিদ, প্ৰাণী, অণুজীৱ আদি জীৱিত উপাদানৰ মাজত হোৱা আন্তঃক্ৰিয়াৰ ফলত পৰিস্থিতিতন্ত্ৰত শক্তিৰ প্ৰবাহ আৰু পুষ্টিদ্রব্যৰ চক্ৰাকাৰ গতি সংঘটিত হয়। উদাহৰণ- পুখুৰীৰ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ, বনাঞ্চলৰ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ, তৃণভূমিৰ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ, সামুদ্ৰিক পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ

পৰিস্থিতিবিজ্ঞান আৰু পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ মাজৰ পাৰ্থক্য

	পৰিস্থিতিবিজ্ঞান (Ecology)	পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ (Ecosystem)
১	জীৱ আৰু পৰিৱেশৰ মাজত থকা সম্পৰ্ক আৰু পাৰস্পৰিক ক্ৰিয়াৰ বৈজ্ঞানিক অধ্যয়নক পৰিস্থিতিবিজ্ঞান বোলে।	জীৱিত আৰু অজীৱিত উপাদানসমূহৰ পাৰস্পৰিক ক্ৰিয়াৰে গঠিত প্ৰকৃতিৰ এক কাৰ্যকৰী এককক পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ বোলে।
২	ই এটা বৈজ্ঞানিক অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰ।	ই এটা প্ৰাকৃতিক কাৰ্যকৰী একক।
৩	জীৱ আৰু পৰিৱেশৰ মাজৰ সম্পৰ্ক, পাৰস্পৰিক ক্ৰিয়া, নিৰ্ভৰশীলতা আদি অধ্যয়ন কৰে।	জীৱিত আৰু অজীৱিত উপাদানৰ মাজত হোৱা পাৰস্পৰিক ক্ৰিয়া আৰু শক্তিৰ প্ৰবাহক সামৰি লয়।
৪	ইয়াৰ পৰিসৰ বহল।	পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ এটা নিৰ্দিষ্ট পৰিৱেশগত একক।
৫	জীৱ, জনসংখ্যা, জীৱ-সমুদায় আৰু পৰিৱেশৰ সম্পৰ্ক অধ্যয়ন কৰে।	জৈৱিক উপাদান আৰু অজৈৱিক উপাদান দুয়োটাৰে গঠিত।
৬	পৰিস্থিতিবিজ্ঞানৰ নিজা কোনো নিৰ্দিষ্ট উপাদান নাই; ই বিভিন্ন জৈৱিক আৰু পৰিৱেশীয় সম্পৰ্ক অধ্যয়ন কৰে।	ইয়াৰ দুটা প্ৰধান উপাদান আছে— জৈৱিক উপাদান আৰু অজৈৱিক উপাদান।

৭	পৰিৱেশত শক্তিৰ প্ৰবাহ কেনেদৰে সংঘটিত হয় তাক অধ্যয়ন কৰে।	পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ ভিতৰত খাদ্যশৃংখল আৰু খাদ্যজালৰ জৰিয়তে শক্তিৰ প্ৰবাহ ঘটে।
৮	পৰিৱেশ সংৰক্ষণ, জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশ ব্যৱস্থাপনা আদিত সহায় কৰে।	বন, পুখুৰী, নদী, তৃণভূমি আদি পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাত সহায় কৰে।
৯	জীৱ আৰু পৰিৱেশৰ মাজৰ সম্পৰ্কৰ বিষয়ে জ্ঞান লাভ কৰা যায়।	এটা নিৰ্দিষ্ট পৰিৱেশত জীৱ আৰু অজীৱিত উপাদানসমূহে কেনেদৰে একেলগে কাম কৰে সেয়া বুজিব পাৰি।

পৰিস্থিতিবিজ্ঞান (Ecology) → জীৱ আৰু পৰিৱেশৰ সম্পৰ্কৰ অধ্যয়ন।

পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ (Ecosystem) → জীৱিত আৰু অজীৱিত উপাদানৰ সমন্বয়ে গঠিত এক কাৰ্যকৰী প্ৰাকৃতিক একক।

উদাহৰণ:

এটা পুখুৰীত মাছ, উদ্ভিদ আৰু পানীৰ মাজত কেনেধৰণৰ সম্পৰ্ক আছে সেই বিষয়ে অধ্যয়ন কৰাটো পৰিস্থিতিবিজ্ঞান। আনহাতে, মাছ, উদ্ভিদ, অণুজীৱ, পানী, মাটি, সূৰ্যৰ পোহৰ আদি সকলো মিলি গঠন কৰা সম্পূৰ্ণ ব্যৱস্থাটো হৈছে পুখুৰীৰ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ।